

SCAUNUL – O ISTORIE CONTINUĂ A DESIGNULUI

Autor: st. gr. DI – 101, Ana GHIRGHILIJU
Conducător: conf. univ. Podborschi Valeriu

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Scaunul este o piesă de mobilier, fără de care e greu de imaginat amenajarea unui oarecare spațiu, fie locativ sau public. Constructiv, reprezintă o combinație simplă alcătuită din șezut și spetează, și totuși scaunul oferă un vast spațiu pentru creație. Pe parcursul timpului, au fost propuse o mare varietate de modele: moi și dure, modulare, cu roți, pliante. Au fost folosite cele mai variate materiale, de la cele naturale, ca lemnul, pielea, până la cele produse pe cale chimică, plasticul, polimerii, etc. Astfel, scaunul a fost și rămâne o provocare pentru designeri, o temă clasică și un test dur, care prevede ingeniozitate și creativitate.

Cuvinte cheie: scaun, formă, material, mobilier, design, producție de masă

Scaunul este o piesă de mobilier, fără de care e greu de imaginat amenajarea unui oarecare spațiu, fie locativ sau public. Constructiv, reprezintă o combinație simplă alcătuită din șezut și spetează, și totuși scaunul oferă un vast spațiu pentru creație.

Pe parcursul timpului, scaunul a fost și continuă a fi unul dintre cele mai îndrăgite obiecte de creație pentru fiecare designer. Oricine tinde să creeze propriul său scaun, unii marcând adevărate revoluții în dezvoltarea designului mondial, creând istorie.

Astăzi, există o multitudine de modele de scaune, predestinate pentru anumite spații, adaptate la diferite condiții și orientate spre diferiți utilizatori, altfel spus totul pentru comoditatea și confortul omului. Și totuși puțini cunosc, cu adevărat, evoluția istorică a acestui obiect „de cult” al designului.

Se consideră, că primii care au început lucrul asupra acestui obiect au fost egiptenii. Anume, egiptenii au adăugat taburetei, principalele attribute ale scaunului, pe care le cunoaștem noi astăzi - spătarul și cotierele. Nu putem vorbi în Egiptul Antic despre scaun ca despre un obiect de larg consum, aici scaunul se considera semn al unei trepte sociale înalte, așa deci se întâlnea doar în rândurile aristocrației.

Scaunele egiptene se caracterizează prin linii simple, cu motive zoomorfe aplicate pe picioarele scaunului, ornamentate cu picturi tematice care relatau despre anumite evenimente din viața proprietarului. Deja în Egiptul Antic speteaza, scaunului, se efectua cu o mică înclinație pentru a relaxa spatele și a mări comoditatea.

Grecii au mers și mai departe în dezvoltarea formei constructive a scaunului. Aceștia au inventat combinații mai complicate, prin curbarea materialului lemnos cu ajutorul aburului. Faptul acesta a permis crearea unor forme mai estetice și mai elegante. Acum scaunul devine un obiect public.

Ca și arhitectura greacă creată în raport cu dimensiunile umane, așa și mobilierul grecesc se realizează în conformitate cu dimensiunile corpului uman. Așa deci, speteaza devine arcuită, iar picioarele sunt mai delicate și zvelte. Apar chiar și scaune pliante, foarte similare cu scaunele moderne folosite la pescuit.

Fig.1 Scaun din Egiptul Antic

Fig.2 Scaun grecesc Klismos

Roma Antică și-a adus și ea aportul la dezvoltarea istorică a scaunului. Aici, scaunul se executa din metale prețioase sau fildeș cu picioarele în formă de litera „X”. Ca și în Egiptul Antic, scaunul era semnul distinctiv al patricienilor.

Epoca antică ia sfârșit, și începe o nouă perioadă care dăruiește omenirii taburetul cu 3 picioare, care momentan devine renumit în rândurile oamenilor simpli. Aristocrația, în schimb preferau scaune cât mai scumpe, ornamentate cu metale și pietre prețioase, obiecte care le accentuau poziția socială. Mulți cercetători, consideră că în perioada evului mediu, se face un pas înapoi în dezvoltarea istorică a scaunului, deoarece toate reușitele înregistrate în perioada antică se dau uitării, iar mobilierul devine grosolan, simplificat la minim.

Fig.3 Scaun din Roma Antică

Fig.4 Scaun caracteristic pentru Evul Mediu

Moment culminant în evoluția istoriei scaunului, care permite acestuia să devină obiect de producere în masă, are loc abia în sec. XIX-lea, când austriacul Michael Thonet realizează scaunul vienez. Aplicând curbarea lemnului, Thonet obține forme rotunjite, ușor curbate, care se combinau într-un scaun foarte confortabil și ușor de fabricat. Anume acest eveniment a marcat momentul, când scaunul a devenit un obiect industrial.

Fig.5 Scaunul Vinez, realizat de Michael Thonet în 1859

Tendința de simplitate funcțională continuă, și sec. XX-lea aduce omenirii adevărate capodopere. Apariția Școlii Bauhaus, a produs o schimbare radicală a viziunii generale față de design. Încep experimentele cu forma, materialele, ceea ce a permis crearea unor obiecte total deosebite de cele existente până atunci.

Un exemplu reprezentativ al acestei perioade este primul scaun pe o structură tubulară din oțel realizat de Marcel Breuer în 1925. Acesta evocă estetica funcțională și principiile mișcării Bauhaus. Fiind inspirat de

modelul mânerelor de bicicletă, Breuer creează scaunul Wassily dedicat lui Wassily Kandinsky. Acesta fiind încă fabricat după mai bine de 80 de ani de la concepție este în același timp, remarcabil de ușor de montat și demontat, ambele operații se pot efectua doar cu ajutorul cheilor aflate în trusa oricărei biciclete.

Anii '50 sunt marcați de aplicarea motivului lălelei în toate sferile artei, amprenta fiind lăsată și în designul scaunelor. Scaunul Lalea a fost conceput în 1956, de arhitectul Eero Saarinen, ca un design futuristic pentru acea vreme. Saarinen dorind să experimenteze materiale noi – plasticul, fibra de sticlă și formele minimaliste de design, a reușit să creeze furori în designul de atunci creând un scaun cu un singur picior.

Fig.6 Scaunul Wassily, realizat de Breuer M. în 1925

Fig.7 Scaunul Lalea, realizat de Saarinen E. în 1956

Anii '60 reprezintă debutul mobilierului din plastic, care a permis designerilor să se joace cu formele și culorile, așa cum procedează designerul Verner Panton, care reușește să obțină tehnica, prin care se creezează un scaun dintr-o singură bucată de plastic, fără îmbinări sau articulații, scaunul Panton S. Este un scaun ușor, confortabil, flexibil, făcut în întregime din propilenă, potrivit atât în interior cât și în exterior

De asemenea, este perioada când apare așa numitul design de mobilier gonflabil, mișcare bazată pe filozofia culturii pop, care urmează ideea că obiectele de artă să devină simple bunuri produse în masă și comercializate la prețuri mici.

Revoluționare devin obiectele blow-up, care puteau fi pur și simplu umflate atunci când aveai nevoie de ele. Designerii italieni sunt cei care proiectează celebrul scaun Blow, comercializat în producția de masă la prețuri acceptabile. Scaunul era confeționat din PVC satinat și sudat electronic la o frecvență înaltă.

Fig.8 Scaunul Panton S, realizat de Verner Panton în 1960

Fig.9 Scaunul Blow

Anii '80 interpretează mișcarea artistică definită printr-un sistem de simboluri ce subordonează funcția în favoarea formei, materialului și decorativului. Este cunoscută pentru varietatea de stiluri rezultate din jocul fantezist cu materialele. Reprezentativ este scaunul Lockheed, conceput de designerul Mark Newson în 1986. Șezlongul cu trei picioare, reprezintă o structură metalică, confeționată din aluminiu și fibră de sticlă, bine rotunjită, care oferă o imagine deosebită din orice unghi.

Fig.10 Lockheed, conceput de designerul Mark Newson în 1986

Designul contemporan este reprezentat de tendința exploatării de noi materiale, care permit crearea de forme îndrăznețe nepretențioase și funcționale. Are loc popularizarea spiritului ecologic și inclusiv aplicarea tehnologiilor inovatoare.

Fig.11 Scaunul Floarea Soarelui, creat de He Mu and Zhang Qiang

Astfel, putem spune că extraordinara diversitate a scaunelor create pe parcursul timpului a demonstrat că nu există forme ideale, există doar soluții excelente, caracteristice pentru anumite perioade și pentru anumite contexte de utilizare. Am observat, că odată ce preocupările societății se modifică, apar noi soluții, și respectiv noi schimbări, care duc la dezvoltare. Astfel, evoluția tehnologică, contribuie la dezvoltarea designului de mobilier, oferind un spațiu și mai larg de creație. Iar orice dezvoltare, duce spre progres.

Bibliografie

1. <http://biblioteca.regielive.ro/referate/istoria-artelor/scaunul-240145.html>
2. <http://www.scribube.com/stiinta/arhitectura-constructii/Chair-design-never-ending-stor115215156.php>
3. <http://www.cotidianul.ro/scaune-care-au-marcet-designul-de-mobilier-international-167049/>
4. <http://www.designinterior-concept.ro/scaunul-o-marca-a-bogatiei-regalitatii-si-nobilimii/>
5. <http://www.adme.ru/kreativnyj-obzor/neobychnyj-dizajn-stulev-321555>
6. <http://www.morenik.ru/art.php?id=30>
7. <http://kocmoc-invest.ru/history-of-the-chair/>
8. http://www.discom.msk.ru/history/cheat_history.aspx
9. <http://www.bellaarte.ru/articles/chair.html>
10. <http://www.strojmir.ru/articles.aspx?aid=226>